

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 11. De h[a]eresibus damnatis ad Inquisitoribus Aragoniae
damnatis D. Pap[a]e mandato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

QUESTIO XI.

De hæresibus damnatis ab Inquisitoribus Aragoniæ sine expresso mandato Papæ.

S Y M M A R I U M.

- 1 Arnaldus de Villanoua medicus celebris.
- 2 Arnaldi de Villanoua errores quamplures.
- 3 Petrus Olerij, & Bonanatus hæretici in Hispania.
- 4 Durandus de Baldach Gerunden. combustus.
- 5 Bonanatus princeps Begardorum impenitens, & relapsus.
- 6 Iacobus Iusti Begardus immuratus.
- 7 Exhumata hæreticorum cadauera, & ipsi post mortem condemnati.
- 8 Berengarij Monachi Cisterciens. error.
- 9 Nicolai de Calabria hæreses.
- 10 Bartholomæus Ianouesius hæresiarcha.
- 11 Arnaldus Montaueroy hæreticus contumax.

Ndecima questio est: hæreses, & errores, & temeritates, & falsitates cõdenatæ in prædictis partib. Cataloniæ & Aragoniæ per Inquisitores hæreticæ prauitatis auctoritate Apostolica, licet nõ de expresso mandato domini nostri Patri Papæ super illis in speciali factõ; qui sunt?

1 Ad hæc respondemus, quod tempore domini Papæ Clementis V. fuit in partib. illis quidam magnus medicus, vocatus magister Arnaldus de Villanoua: qui condidit multos libellos, in quibus erant quamplures infertæ, & multum periculose hæreses, & errores: quæ Tarraconen fuerunt condemnatæ per fratrem Ioanem de longerio ordinis Fratrum Prædicatorum; & per dominum Gaufredum de Crudillis præpositum in Ecclesia Tarraconen. Vicariumque in eadem, sede vacante: & hoc anno domini MCCCXVII. Errores autem, & hæreses a prædictis (vt prædicatur) condemnatæ cum magno cõsilio Theologorum istæ erant.

Errores Arnaldi de Villanoua.

- 2 Primus error: quod natura humana a Deo assumpta est æqualis Deo in omnibus bonis suis, & quod tam alta sit humanitas in Christo, quantum deitas, & tantum possit.
- Secundus error: quod quã cito anima Christi fuit vnita diuinitati, statim ipsa anima sciuit omnia, quæ deitas scit: quia aliàs (vt dicebat) non fuisset cum ea una persona, præcipue quia scire est circumstantia pertinet ad suppositum indiuiduale, & non ad naturam.
- Tertius error: quod Diabolus ingeniose fecit totum populum Christianum deuiare à veritate Domini nostri Iesu Christi, sicque suxit, & euauit populum Christianum, quod nõ dimisit in eo, nisi pellem idest, apparentiam cultus ecclesiastici, quem fecit ex viu: & fides quam habet,

A est talis, qualis est fides dæmonum. Et quod totus populus Christianus ducitur in infernum. Et quod Christiani per singulos status palam vita, & moribus, & affectibus ipsum abnegauerunt, & quod in toto corpore Christi collegij vsq; ad verticem a planta pedis, non solum viuunt, sed regnat, & imperat talis apostasia.

Ioan. 10.

Quartus error est: quod omnes claustrales sunt extra charitatem, & damnantur, & quod omnes religiosi falsificant doctrinam Christi.

Quintus error est: quod male fecerunt Doctores Theologi, qui aliquid de philosophia posuerunt in suis operibus: studiũ philosophiæ, & philosophiam totaliter condemnando.

Sextus error: quod reuelatio facta Cyrillo, est pretiosior cunctis scripturis sacris.

Septimus error: quod opus misericordiæ plus placet Deo, quàm sacrificium altaris.

Octauus error est: quod stabiliens capellanas, vel faciens celebrari Missas post mortem, non facit opus charitatis, nec ex hoc meretur vitã eternã.

Nonus error, quod qui in vita sua scit multum indigentium, & maximè amicorum Dei, & congregat, & retinet superflua ad stabilendũ capellanas, & ad perpetuandũ Missas post mortem, quod certum est, quod talis cadit in eternam condemnationem.

Decimus error: quod in sacrificio altaris sacerdos offerens, vel offerri faciens, nihil Deo de suo offert, neque etiam voluntatem.

Vndecimus error: quod in elemosyna magis repræsentatur passio Christi, quàm in sacrificio altaris.

Duodecimus error, quod in sacrificio Missæ non laudatur Deus opere, sed solum ore.

Tertius decimus error: quod in consultationibus Papalibus non est scientia nisi operum humanorum.

Quartus decimus error: quod nunquam Deus cõminatus est eternam condemnationem peccantibus, sed malum exemplum præbentibus.

Quintus decimus error & falsitas est, quod anno ab Incarnatione Domini MCCCXXXV. esset mundi finis totaliter, & ex toto.

Petrus Olerij, & frater Bonanatus hæretici.

- 3 Item tempore domini Ioan. xxij. insurrexit in partibus antedictis in ciuitate Barchinon. quidam vocatus Petrus Olerij de Maioricis oriundus, cū quibusdam complicibus suis, & presbytero quodam vocato fratre Bonanato: qui posuit multa de hæresibus, & erroribus Begardorum in scriptis, scilicet, de proprio, & communi: tandẽ Barchinon. per fratrem Bernardum de Podio Certofo Inquisitorem, cum Episcopo Barchinon. fuerunt eorum hæreses, & errores condemnati, & ipsi traditi curiæ seculari, & combusti.

Curandus de Baldach hæreticus

- 4 Item tempore eiusdem domini Ioannis xxij. insurrexit in partibus illis in ciuitate Gerunden si quidam

quidam vocatus Durandus de Baldach cuius Gerundensis cum quodam suo complice, qui dogmatizauit hæreses, & errores Beguardorū, de proprio scilicet, & communi; & vltius, quod matrimonium nō erat, nisi meretricium occultatum: tandē Gerunda præfente domino Iacobo rege Aragoniæ bonæ memoriæ, eius hæreses fuerunt condemnata per dominum Episcopum Gerunden. de Villamarino, & Fratrem Arnaldum Burgeti † Inquisitorē hæreticæ prauitatis: & ipsi ut impenitentes fuerunt traditi curiæ seculari, & ignibus concremati.

† al. burgacsi

Frater Bonanatus Beguardorum dux in Catalonia.

Item tempore domini Benedicti xij. insurrexerunt in eisdem partibus in Villafranca de Penedes, quā plures Beguardi, quorum erat primicerius † & hæresiarca prædictus presbiter, vocatus Frater Bonanatus: qui ante abiurauerat postquam traditus fuerat: ut impenitens seculari curiæ, & iam ex vno latere assatus se finxerat pœnitere. Iste cum prædictis posuerunt hæreses Beguardorum, & tandem per dominum fratrem Dominicum Ferrarium de Apulia ordinis Prædicatorum Episcopum Barchinon. fratrem Guilelmum Consta Inquisitorem hæreticæ prauitatis, fuit eorum congregatio cōdemnata, & domus eorum habitationis in Villafranca diruta, & eorum hæreses condemnata, & dictus frater Bonanatus, ut relapsus, & impenitens traditus curiæ seculari, & ignibus consumatus, complicitibus pœnitentibus, & erroribus abiuratis.

Domus hæreticorum diruta.

Iacobus Iusti hæreticus.

Item tempore Clementis vi. insurrexerunt in Partibus illis, videlicet in Valentia multi Beguardi, quorum erat principalis quidam † vocatus frater Iacobus Iusti, qui dogmatizauerunt in fractis partibus hæreses Beguardorum, & inter alia, quod cōdemnati religiosi, clerici, & laici pro dictis hæresibus tam per dominum dictum Clementem in curiā, quam per Inquisitores in alijs mundi partibus erant beati, & in cælis martyres Iesu Christi: Et tandem hæreses eorum fuerunt Valentia condemnata per fratrem Nicolaum Roselli prædictum Inquisitorem, & postmodum presbiterum Cardinalem, et per dominum Hugonem de Fenouel † Episcopum Valentinum.

† al. Fenouel lo.

Et tres iam mortui, scilicet Guillelmus Gilberti, & Bartholomæus Fusterij, & quidam alius fuerunt exhumati, & ut impenitentes hæretici condemnati. Et dictus frater Iacobus Iusti dictis hæresibus abiuratis extitit immutatus, & ibi mortuus.

Berengarius Hæreticus.

Item tempore domini Innocentij Papæ vi. insurrexerunt in partibus antedictis, videlicet in Monte albo quidam, qui ausi sunt dogmatizare, quod oīa de genere bonorum, quæ fienda sunt, sunt siēda Dei puro amore, & non ex alia causa,

nec spe mercedis æternæ. Iste error ibi inualuit, cuius auctor † fuit frater Berengarius † de Monte Falcone ordinis Cisterciensiu de Monasterio Populeti: tandem iste error fuit condemnatus solemniter, & publicè per Fratrem Sancium Archiepiscopum Tarracon. ordinis Fratrum Minorum, & per dominum Fratrem Nicolaum Roselli Inquisitorem de ordine Fratrum Prædicatorum.

Nicolaus de Calabria, & eius errores.

Item tempore eiusdem domini Innocentij Papæ vi. insurrexit in partibus illis, videlicet in Barchinona, quidam vocatus Nicolaus, de Calabria oriundus, sed in Hispania conuersatus. Iste publicauit subscriptas hæreses, & errores, qui fuerunt condemnati Barchinon. solemniter, & publicè per prædictum Fratrem Nicolaum EymERICI in illis partibus Inquisitorem: & per dominum Arnaldum de Busquetis Vicarium illis diebus domini Episcopi Barchinon. Errores autem & hæreses isti erant.

Primus error quem posuit, est: quod quidam Hispanus hæresiarca magnus, vocatus Gondifalvus de episcopatu Conxensi oriundus, erat Dei filius in cælis aternaliter generatus, licet videtur patrem, & matrem in terris habuisse.

Secundus error: quod dictus Gondifalvus nūquam moreretur, sed viveret in æternum.

Tertius error: quod spiritus sanctus debebat futuris temporibus incarnari; & tunc ipse Gondifalvus totum mundum conuerteret.

Quartus error: quod in die iudicii Gondifalvus ille oraret pro omnibus mortuis in peccato mortali, & damnatis in inferno, & eius precibus liberarentur & saluarentur.

Quintus error: quod in homine sunt tria: anima, quam formauit Deus pater: corpus, quod formauit Deus filius; & spiritus, quæ creauit Spiritus sanctus, adducens illud, Formauit Deus hominem de limo terre, & spirauit spiraculum vitæ, & factus est in animam viuentem. Quam plura alia posuit hæreticalia, erronea, falsa, temeraria, & periculosa, propter quæ ut relapsus traditus est barchinio seculari.

Bartholomæus Ianouesius, & eius errores.

Item tempore domini Urbani Papæ v. insurrexit in partibus antedictis, videlicet in Barchinona, quidam † vocatus Bartholomæus Ianouesius, de insula Maioricarum oriundus, qui libellum condidit ac publicauit, in quo multæ hæreses, errores, temeritates, & falsitate sde Antichristo, & eius tempore ponebantur, quas cum suo libello Dominus Berengarius † Daril † Episcopus Barchinon. & dictus Frater Nicolaus EymERICI Inquisitor, de magno consilio multorum magistrorum in theologia, in sede † Barchinon. publicè cōdemnauerunt, & libellum ibidem tradi fecerunt igni, comburendū, ipso Bartholomæo publicè pan-

ce penitente, & errores publicè abiurante. Hæreses autem & errores, ac falsitates, & temeritates in genere istæ sunt:

Primus error & falsitas, quòd præfigebat certum tempus aduentus Antichristi, in quo per totum mundum sui discipuli apparerent, scilicet in die Pentecostes de anno Domini MCCCCLX.

Secundus error & falsitas: quòd tempore Antichristi cessaret sacrificium in Ecclesia, & alia ecclesiastica sacramenta.

Tertius error & hæresis est: quòd Christiani habètes vltim liberi arbitrij, qui peruenerunt per Antichristum, sic starent immobiliter in erroribus Antichristi quòd nūquã conuerteretur, nec cõuerti possent ad fidem Christi: quia chara cter, quem Antichristus eis faceret in fronte, vel in manu, haberet tantam efficaciam in animab. eorum, quòd in illis erroribus faceret eos immobiler perpetuo permanere: & cõsequenter, qd omnes tales Christiani certitudinaliter damnarentur, & in igne de cælo misso etiam corporali ter morerentur.

Quartus error, & falsitas: quòd pueri paruuli Christianorũ, & etiam Iudæi, Sarraceni, & infideles ceteri tam paruuli, quàm adulti per Antichristum peruersi, post mortem Antichristi omnes conuerterentur ad fidem Christi, sed nõ aliquis adultus de Christianis peruersis: & finaliter tota Ecclesia Dei esset de conuersis Iudæorum, Sarracenorum, et infidelium ceterorum. Quam plura alia erronea, falsa, et temeraria, & fatua posuit, quæ relatione digna non existunt.

Frater Arnaldus Montanerijs hereticus, & eius errores.

12 Item tempore dominorum Innocentij vi. et Urbani v. et Gregorij xi fuit quidam de ordine Fratrum Minorum in partib. antedictis, vide licet in Villa Podij Ceritani, & diocesis Vrgelen. vocatus, Frater Arnaldus Montanerijs, qui publicè prædicabat, & defendebat infra scriptas hæreses, & errores: Et quia dictus Frater Arnaldus prædictas hæreses noluit abiurare, licet finxit se velle facere, sed fugit: & citatus respõsurus super illis, non comparuit, & stetit in tali pertinacia per annos xix. tandem prædictus Frater Nicolaus EymERICI Inquisitor (consultato primitus domino Papa Urbano v. & demũ Gregorio xi.) & dominus prædictus Berengarius Darili, & tunc Episcopus Vrgelen. dictum fratrem Arnaldum pertinacem hereticum in Sede Vrgelli publicè declararunt, & eius hæreses, & errores publicè condemnarunt. Hæreses autem & errores huius heretici isti erant.

Prima hæresis est: quòd dominus Iesus Christus, & eius Apostoli nihil habuerunt in proprio nec in communi.

Secunda hæresis est: quòd nullus potest damnari, qui deferat habitum beati Francisci.

Tertia hæresis siue error est: quòd beatus Franciscus semel in anno descendit ad purgatoriũ, & extrahit inde animas illorum, qui in hac vita

fuerunt de ordine suo seu ordinibus per eundem institutis, & ducit ad paradysum.

Quartus error: quòd ordo beati Francisci in perpetuum duraret.

COMMENT. XXXVI.

VM dicit hic EymERICUS se agere de hæresibus damnatis per Inquisitores Aragonie sine expresso Papa mandato, non intelligas Inquisitores propria auctoritate posse definire dubia circa fidem. Id enim Romani Pontificis munus est, c. quotiens. 24. q. 1. c. maiores, de baptis. & eius effectu, sed hoc uult, Aragonie Inquisitores sine expresso Papa mandato declarasse hæreses iam damnatas, & inuisse ut iuxta sanctiones Canonicas earum puniretur auctoritas. de quo dixi supra in hac 2. parte super c. ad abolendam, vers. vel singuli Episcopi.

Quid sit Inquisitores dũ nare hæreses.

a Quidam magnus medicus, vocatus magister Arnaldus de Villanoua. Hic emerfit circa annos Domini MCCCX. libellos, quos edidit hereticos numerat EymERICUS paulo post. q. 28. huius 2. partis: hic cum nollet se intra medicinae terminos continere, dum temere uult etiam Theologiam profiteri, misere labitur. Alchimiam etiam profitebatur, in qua tantum se profecisse iactabat, ut laminas aureas ea arte confectas, diceret omnibus se daturum explorãdas, ut scribit Cassianus in Catalogo glorie mundi, p. 1. c. 40. Ceterum ea omnia arte de monum, cum quib. familiaritatem habuisse dicitur, constare creduntur: nam hoc est huic hominum generi valde familiare, ut ex Chymica professione ad demonum inuocationem & pactiones accedant, ut docuit EymERICUS 3. parte tit. de signis, quibus Necromantici heretici cognoscuntur nu. 115. sed hoc eam distinctione recipit, quam ibi attulsi, scilicet p. 3. uers. sic. Alchimista, ut in pluribus.

Arnaldus de Villanoua hereticus.

Alchymistarum incommodum.

De hoc Arnaldo de Villanoua eadẽ qua hic scribit EymERICUS, recessent Bernardus Lutzeburgus in Catalogo hereticorum lib. 2. uerbo Arnaldus de Villanoua. & Gabriel Prateolus lib. 1. c. 69. de uitis & sectis hereticorum.

b Quidam vocatus Petrus Olerij. Emerfit hic Petrus Olerij ad annos Domini MCCCXX. sequebatur cum Bonanato de quo mox dicemus, hæreses Begardorum, de quib. copiose agit EymERICUS paulo post. q. 15. huius 2. partis, cum de hoc heretico disserit. Bernardus Lutzeburgus in Catalogo hereticorum, lib. 3. uerbo Petrus Olerij, penitus consentit cum EymERICO in hoc loco.

c Quidam vocatus Durandus de Baldach. Idẽ scribit Bernardus Lutzeburgus in Catalogo hereticorum lib. 2. uerbo Durandus de Baldach. Emerfit autem eiusdem Domini Ioannis XXII. tempore idest circa annos Domini MCCCXXIII.

Cauendus est ergo Prateolus qui li. 4. de sectis hereticorum, c. 18. cum de hoc disserit, mire labitur, dicens, hunc uixisse temporibus Henrici V. Imperatoris, & Paschalis II. Romani Pontificis, circa annum Domini MCXVII.

Jam in cõdice Bononiens. & in altero Cardinalis de Gambara, pro Durando, legitur, Dacandus.

d Item tempore Domini Benedicti XII. insurre-

surrexerunt in eisdem partibus in Villafraica de Penedes quam plures Begardi, quorum erat primicerius, & c. frater Bonanatus.] in codice Barcinonensi impresso scriptum est hunc Bonanatum tempore Benedicti XI. insurrexisse. quod non est verisimile, cum Bonanatus post Petrum Olerium potissimum congregationi Begardorum, qua in Villafraica de Penedes orta est, praesuerit, & Petrus Olerius vna cum Bonanato tempore Joannis XXII. exierit. qui post Benedictum XI. Pontificatum gessit, Clemente V. interposito: quare verius, & certius habet codex Bononiensis, Bonanatum videlicet tempore Benedicti XII. insurrexisse, qui post Joannem XXII. regnavit ad annos Domini MCCCXXIV.

De hoc Bonanato nemo plura quam hic Eymericus, quem omnino sequuntur Bernardus Lutzeburgus in catalogo hereticorum, lib. 2. ver. Bonanatus. & Prateolus, lib. 2. c. 30. de sectis hereticorum.

Id vero oppidum quod hic dicitur Villafraica de Penedes situm est inter Barcinon. & Tarraco. in recto itinere, quo itur a civitate Tarracon. ad Barcinon. vulgo hodie vocatur. Villafraica de Panades.

Traditus curie seculari si dicat se nolle peccare an recipiendus.

Postquam traditus fuerat ut impenitens seculari curie, & iam ex vno latere allatus, se finxerat penitere.] Olim ita quandoque fieri solitum erat; sed hodie recipiendus non esset ad misericordiam, qui semel esset curiae seculari traditus, etiam si promitteret conversionem: quoniam huiusmodi conversiones non praesumuntur fieri de corde non ficto per dolorem peccatorum, sed per metum praesentis, & urentis ignis: & experientia sepe docuit hos homines ita receptos detestari fieri. Et quamquam postquam traditi semel sunt curiae seculari summo iure, si dicant velle converti, dummodo sint relapsi, recipi possunt, quia nullo iure id prohibetur, nihilominus tamen tutius est, & securius ut nullo modo audiantur. immo in Hispania, novissima quadam Madriliana instructione anno Domini MDLXI. c. 44. salubriter cautum est, ut raro recipiantur etiam illi, qui ante sententiae prolationem in tabulato convertuntur. & tamen si ibi de negatiuis sit sermo, idem in impenitentibus locum habere debebat, qui errores, & confessos, & probatos noluerunt detestari: & haec plana sententia valde mihi aqua semper visa est, cum ante quam producantur illi qui tradendi sunt curiae seculari, omnis sit adhibita diligentia, ut convertantur, iuxta consilium Calderini, de haeret. c. 2. Palacium Rybium in allegatione de haeresi, s. 4. et Simam de catho. instit. 48. nu. 32. & saucius valde prudenter Concilium Biturrensis, c. 17. ut dixi supra in hac 2. parte super concilio Tarracoen. s. Heretici persecrantes. & quod hic tradit Eymericus, iterum repetit 3. p. in 10. & 12. modo processum fidei terminandi, in fine; ubi sentit huiusmodi homines de benignitate posse recipi: id tamen nullo iure esse cautum, & valde periculosum esse huiusmodi homines recipere. Mea haec est sententia, tales nullo modo esse recipiendos: Et pro hac sententia faciunt tradita per Zanchinum tract. de haeret. c. 16. nu. 4.

Quidam vocatus frater Iacobus Iusti, Idem Lutzeburgus in catalogo hereticorum, lib. 2. verbo, Iacobus Iusti, & Prateolus, lib. 9. c. 4. de sectis hereticorum, vixit autem hic Iustus in usque circa

Domini MCCCXLIII. quidquid dicat Prateolus: nam Pontificatus Domini Clementis V. in hac regione incidit.

Videlicet in monte Albo.] Voces vulgares sepe laimitate donat, ac si vnde par. t. quadoque difficultatem. hic locus celebris est in principatu Catalonia vulgo dictus Montblanch.

Cuius auctor fuit frater Berengarius de Montefalcone.] Bononiensis, et codex Cardinalis de Gamba. Benegrus, Sabellanus, Benigerius, sed melius, Berengarius, Prateolus, lib. 2. de sectis hereticorum, c. 37. hunc vocat, Bugaunum; sed parum refert. hic emerfit circa annos Domini. MCCCII.

Quod vero hic dicit de monasterio Populeti: id hodie in provincia Catalonia longe est distans, dictum vulgo Poblet: cuius frequens est mentio in re canonico sub nomine Populeti.

Quidam vocatus Nicolaus, de Calabria oriundus.] Hic emerfit circa annos Domini MCCCII. homo stultissimus, de quo nemo plura quam hic Eymericus, quem sequitur Bernardus. Lutzeburgus in catalogo hereticorum, libro 2. verbo, Nicolaus de Calabria.

Quidam vocatus Bart. Iomaus Ianouesius.] In Bononiensi, & Sabellano, Ianuensis. in codice Cardinalis de Gamba, Ianouelli. & male, nolimus recedere a Barcinonensi in impresso. Emerfit autem hic nebulo circa annos Domini MCCCXIII. de hoc eadem qua hic ab Eymericus, tradit Prateolus, lib. 2. c. 11. de sectis hereticorum.

Vocatus frater Arnaldus Montanernus.] Bononiensis, codex Cardinalis de Gamba Montaneri, & Sabellanus, Montanarij sed nolimus recedere a Barcinonensi in impresso, hic emerfit ad annos Domini MCCCII. is ortus est, ut ait Eymericus in villa Podij Ceretani, quod oppidum hodie Catalani vocant, cuius Cerdan, nomine in ea provincia.

QUESTIO XI.

De heresibus Pseudo apostolorum in Lombardia.

S Y M M A R I U M.

- 1 Geraldus Segarelli, & Dulcinus haeresiarum.
- 2 Habitus, & mores eorum.
- 3 Errores viginti Pseudo apostolorum.
- 4 Litterae Honorij IIII. condemnatoriae huiusmodi sectae.

Decima a quaestio est: Haereses & errores Pseudo apostolorum, qui insurrexerunt in partibus Lombardia, ibique sunt per prelatos, & Inquisitores condemnati, qui sunt?

Ad hanc respondemus, quod temporibus do minorum Honorij IIII. Bonifacij VIII. Nicolai IIII. & Clementis V. in partibus Lombardia, videlicet in episcopatu Parmensi, & Nouariensi, ac in partibus circumvicinis insurrexerunt duo